

Ελληνική Γλώσσα (Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία)

Α΄ Τάξη Ημερήσιου και Εσπερινού Γενικού Λυκείου

Κείμενο 1

[Γονείς και έφηβοι: Μια διαρκής σύγκρουση]

Το κείμενο είναι απόσπασμα από τη συνέντευξη του J. K. Freud, ψυχαναλυτή. Η συνέντευξη δόθηκε στην Δάφνη Σκαλιώνη και αναρτήθηκε στον ιστότοπο <https://book.ert.gr> στις 17 Δεκεμβρίου 2018.

Είναι απαραίτητο οι έφηβοι να συγκρούονται με τους γονείς τους και οι γονείς να συγκρούονται με τους εφήβους. Πρέπει να τους βάζουν όρια και να μην είναι «φίλοι» τους. Είναι βασικό οι γονείς να θέτουν όρια και οι έφηβοι να έχουν έναν γονιό με τον οποίο να μπορούν να συγκρουστούν. Το πρόβλημα της σύγχρονης κοινωνίας είναι η έλλειψη επικοινωνίας με τους γονείς. Επικοινωνούν ελάχιστα με τα παιδιά τους και οι έφηβοι πλέον είναι υπερβολικά μόνοι τους. Δεν έχουν κάποιον με τον οποίον να συγκρουστούν. Έτσι, νιώθουν παραμελημένοι και εγκαταλειμμένοι. Οι αυταρχικοί γονείς του παρελθόντος έχουν δώσει τη θέση τους σε γονείς πολύ ανεκτικούς.

Αυτό δημιουργεί γενιές νέων υπερβολικά παραμελημένων. Έτσι, οι νέοι καταφεύγουν σ' έναν μηχανισμό άμυνας και γίνονται επιθετικοί απέναντι στους γονείς που δεν τους προσέχουν. Οδηγούνται στο να γίνονται τυραννικοί ως άμυνα απέναντι στην αγωνία τους και τη μοναξιά τους. Έτσι είναι οι σύγχρονοι έφηβοι: παιδιά που βιώνουν τρομακτική εγκατάλειψη.

Χωρίς όρια τα παιδιά νιώθουν εγκαταλειμμένα. Αν και οι έφηβοι νομίζουν ότι λαχταρούν την απόλυτη ελευθερία, τελικά βιώνουν το απόλυτο χάος. Ένα παιδί που έχει απέναντί του έναν ενήλικα που θα του ορίσει μια ορισμένη ώρα, για να γυρίσει στο σπίτι ή που θα του πει «Κάνε τα μαθήματά σου!», καταλαβαίνει ότι ο ενήλικας νοιάζεται γι' αυτό. Έτσι, όταν τα σύγχρονα παιδιά και έφηβοι δεν έχουν απέναντί τους ενήλικες που νοιάζονται γι' αυτούς, νιώθουν πραγματικά εγκαταλειμμένοι. Νιώθουν αγωνία. Έχω πει ότι τον τελευταίο καιρό βλέπουμε γονείς που είναι οι ίδιοι αρκετά έφηβοι. Είναι όλοι μικροί στο σπίτι. Δεν υπάρχει κανένας ενήλικας να θέτει κανόνες. Κι αυτό προκαλεί μεγάλο άγχος. Είναι πολύ δύσκολο να είσαι γονιός. Είναι μια πρόκληση, μια πραγματική πρόκληση.[...]

Οι μεγάλες συγκρούσεις μεταξύ γονιών και παιδιών πολύ συχνά αφορούν τη διαχείριση του χρόνου. Οι έφηβοι έχουν μια πολύ ιδιαίτερη σχέση με τον χρόνο. Λένε, «Πρέπει να φύγω γρήγορα» και περνούν ώρες μπροστά απ' τον καθρέπτη. Έχουν επίσης μια

ορισμένη σχέση με την αυτοεικόνα τους. Οι έφηβοι χρειάζονται «άδεια», για να κατοικήσουν το νέο τους σώμα. Θέλουν να οικειοποιηθούν το σώμα τους, που άλλαξε. Έτσι, οι έφηβοι κάνουν πίσινγκ¹ ή τατουάζ ή σύμβολα ταυτότητας. Πολλές φορές οι γονείς αντιδρούν. «Πώς το έκανες αυτό;» Πολλά παιδιά μου λένε «Έκανα τατουάζ... αλλά δεν θέλω να το δει ο πατέρας μου». Τελικά, λαμβάνει χώρα ένα παιχνίδι εξαπάτησης, για να μην αποκαλυφθεί η πράξη. Γενικά, όλα έχουν να κάνουν με το σώμα. Τα ρούχα που φοράνε... τα αξεσουάρ που φοράνε...

[...] Όλοι φοβόμαστε το καινούργιο. Είναι κάτι πολύ ανθρώπινο. Εμείς που δεν είμαστε παιδιά της ψηφιακής εποχής, νιώθουμε φόβο. Τα παιδιά μας είναι παιδιά της ψηφιακής εποχής και συνδέονται με τα μέσα αυτά με άλλον τρόπο. Το μόνο που πρέπει να κάνουμε είναι να προσπαθήσουμε να καταλάβουμε τι ακριβώς κάνουν και να επικοινωνήσουμε μαζί τους. Πρέπει να ψάξουμε όμως με τι άλλο μπορούν να συνδεθούν. Πρέπει να μιλάμε με τα παιδιά, για να συνδέονται με άλλα πράγματα. Ξέρουμε ότι είναι πολύ ελκυστική η σύνδεση που προσφέρει το Ίντερνετ και τα μέσα γενικά. Ξέρουμε τους κινδύνους τους. Όμως, πρέπει να μιλάμε με τα παιδιά, με τους εφήβους, έτσι ώστε να ανοίξουν άλλα κανάλια σύνδεσης.[...]

B. Κείμενο 2

Εφηβεία

Το παρακάτω ποίημα είναι του Ηλία Σιμόπουλου, ποιητή με πολύχρονη παρουσία στα ελληνικά γράμματα. Μέσα από το έργο του προβάλλονται οι παγκόσμιες αξίες της πανανθρώπινης φιλίας, της αγάπης, της ελευθερίας, της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Τι όμορφο που ήτανε
το παραμύθι της άνοιξης
τα κυριακάτικα πρωινά
με τις καμπάνες του 'Αη-Σπυρίδωνα
σε μian εξαίσια μουσική συναυλία-
όταν ανεβαίναμε
τα μαρμάρια σκαλοπάτια
όταν κατεβαίναμε
τους κήπους με τις τριανταφυλλιές
όταν δεν υπήρχε χτες

¹ τρύπημα σε διάφορα σημεία του σώματος

ούτε σήμερα
ούτε αύριο
παρά μονάχα τα ηλιοκαμένα μας σώματα
με τα πλατιά στέρνα, τα γερά μπράτσα
τα εφηβικά μας όνειρα
που δεν υποψιάζονταν τα δόντια της φθοράς
ο δίχως σύνορα ουρανός
κι ο στρατηλάτης άνεμος
που 'φερνε τα μηνύματα
μιας άνοιξης αιώνιας
Τι όμορφο που ήτανε
το παραμύθι της άνοιξης!

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να εκθέσεις σε 60-80 λέξεις τους βασικούς λόγους που οδηγούν σε σύγκρουση τους εφήβους με τους γονείς τους, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η πρώτη με τη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 συνδέονται νοηματικά μεταξύ τους με τη σχέση αιτίου – αποτελέσματος. Να περιγράψεις με συντομία ποια είναι η αιτία που διατυπώνεται στην πρώτη παράγραφο και ποιο το αποτέλεσμα στη δεύτερη.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στην 4^η παράγραφο του Κειμένου 1 («Οι μεγάλες συγκρούσεις ... τα αξεσουάρ που φοράνε...») παρατηρούμε εναλλαγή του πλάγιου και του ευθέος λόγου. Τι επιτυγχάνεται, κατά τη γνώμη σου, με αυτή την επιλογή; (μονάδες 5) Γράψε ξανά την παράγραφο, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές, ώστε ο λόγος να είναι πλάγιος σε όλη την έκτασή της. (μονάδες 10)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποια τα συναισθήματα του ποιητικού υποκειμένου στο κείμενο 2, καθώς αναπολεί στιγμές της εφηβικής του ηλικίας του; (μονάδες 10) Ταυτίζεσαι ή διαφοροποιείσαι ως έφηβος/η με το σκηνικό που στήνεται στο ποίημα; (μονάδες 5) (80-200 λέξεις)

Μονάδες 15